

Povijesni pregled hrvatskog dječjeg filma

Orbanić, Marta

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:459955>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-17**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli;
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

POVIJESNI PREGLED HRVATSKOG DJEČJEG FILMA

Završni rad

Studentica: Marta Orbanic

Pula, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Marta Orbanić, kandidatkinja za prvostupnicu Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujemda niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 27. rujna 2023.

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Marta Orbanić dajem odobrenje Sveučilištu JurjaDobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj Završni rad pod nazivom

Povijesni pregled hrvatskog dječjeg filma

---

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 27. rujna 2023.

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. FILM.....	2
2.1. IGRANI FILM.....	2
2.2. ŽANROVI IGRANOG FILMA.....	3
3. FILMSKE VRSTE.....	6
4. POVIJESNI RAZVOJ HRVATSKOG IGRANOG FILMA.....	7
4.1. HRVATSKI IGRANI FILM 1950 – ih.....	7
4.2. HRVATSKI IGRANI FILM 1960 – ih.....	8
4.3. HRVATSKI IGRANI FILM 1970 – ih.....	9
4.4. HRVATSKI IGRANI FILM 1980 – ih.....	10
4.5. HRVATSKI IGRANI FILM 1990 – ih.....	10
4.6. HRVATSKI IGRANI FILM OD 2000 – ih DO DANAS.....	11
5. ANALIZA HRVATSKIH DJEČJIH IGRANIH FILMOVA.....	12
5.1. SINJI GALEB.....	12
5.2. IZGUBLJENA OLOVKA.....	13
5.3. DRUŽBA PERE KVRŽICE.....	14
5.4. VUK SAMOTNJAK.....	15
5.5. VLAK U SNIJEGU.....	16
5.6. DUH U MOČVARI.....	17
5.7. KOKO I DUHOVI.....	18
5.8. ŠEGRT HLAPIĆ.....	19
5.9. ZAGONETNI DJEČAK.....	21
5.10. LJUBAV ILI SMRT.....	23
5.11. ANKA.....	25
5.12. UZBUNA NA ZELENOM VRHU.....	26
5.13. DNEVNIK PAULINE P.....	27
6. ZNAČAJKE FILMOVA U RAZLIČITIM POVIJESNIM RAZDOBLJIMA.....	28
7. ZAKLJUČAK.....	29
8. LITERATURA.....	30
SAŽETAK.....	32
SUMMARY.....	33

1. UVOD

Danas, u suvremenom svijetu, film je svuda oko nas. Filmovi pružaju zabavu, obrazovanje, kulturnu raznolikost, umjetnički izričaj, potiču kritičko razmišljanje i podižu svijest o društvenim pitanjima. Oni su važan dio naše kulture i društva. Uz filmove, gledatelji se opuštaju i zabavljaju, s druge strane filmovi pružaju nova iskustva i informacije kroz koje gledatelji uče. Također, valja napomenuti kako se kroz film mogu izraziti i emocije. Upravo se kroz emocije može shvatiti i uistinu proživjeti neki film.

Film je kroz povijest prošao mnoge promjene, od svojih početaka u 19. stoljeću pa sve do današnjih dana. Ključni trenuci u povijesti filma ilustriraju njegovu evoluciju od prvih pokreta slika do digitalne produkcije koju imamo danas. Osim uvođenja digitalne produkcije u film, još važnije je spomenuti i uvođenje zvuka. Početkom prošlog stoljeća vrlo su popularni bili nijemi filmovi. Filmovi sa zvukom počeli su se snimati 1920-ih. Film je postao neizostavan dio svjetske kulture i umjetnosti, potičući maštovito izražavanje i pričanje priča širom svijeta.

Igrani film i bilo koja druga vrsta filma, pa čak i drugi medijski sadržaji, vrlo su važni u djetetovom rastu i razvoju. Sve čime se dijete susreće doprinosi njegovom rastu i razvoju, pa tako i film. Važno je djetetu predstaviti film kao jedan važan element s kojim će se vrlo često susretati u životu.

Cilj ovog rada je prikazati povijesni razvoj hrvatskog dječjeg filma na način da će se opisati njegov razvoj i analizirati pojedina filmska ostvarenja s obzirom na promjene koje doživljava tijekom svojega razvoja.

2. FILM

Riječ "film" počela se upotrebljavati oko 1000. godine i koristila se za imenovanje tanke kožice, tj. opne (životinjske ili biljne). Tijekom godina, riječ "film" je mijenjala svoje značenje sve do danas kada je ona naziv za dovršeno filmsko djelo. Za film možemo reći da je to fotografski i fonografski zapis svijeta izvana, odnosno zapis svega onoga što možemo vidjeti i čuti. Ipak, s druge strane film nije zapis onoga unutrašnjeg svijeta, odnosno onoga što gledatelj osjeti, tj. doživi pri gledanju. Ipak, film će kod svakog gledatelja nastojati potaknuti nekakvu emociju, no to ne mora nužno značiti da će ta emocija kod svakog gledatelja biti ista (Peterlić 2000).

Film sadrži svojstva koja ga čine filmom. To su: kadar, okvir, položaju kamere, plan, kutovi snimanja, stanja kamere, slikovne odlike filmskoga zapisa, crno-bijeli film, film u boji. Također u svojstva spada i osvjetljenje, objektiv, pokreti unutar kadra, preobrazbe pokreta, kompozicija kadra, format, mizanscena te scenografija, kostimi i maska (Peterlić 2000).

Film se može podijeliti na igrani film, animirani film i dokumentarni film.

2.1. IGRANI FILM

Igrani film je filmska vrsta koju karakterizira takozvana sveobuhvatna igra pod koju spada igra scenaristove mašte (igra sadržajem), igra glumaca (mimikom, gestom, riječju, cjelokupnim djelovanjem), igra kamere (kretanjem, odnosno prema sadržaju), igra režije (izborom, redanjem sadržaja, bojom, svjetlošću, zvukom). Čak i druge filmske vrste mogu imati iste te elemente igre, međutim barem bez jedne od njih (Težak 2002). Prema tome, da se zaključiti da se elementi igranog filma mogu pronaći i u dokumentarnom filmu, kao i u eksperimentalnom filmu.

Kod igranog filma važno je spomenuti i karakteristiku u kojoj su dijelovi sjedinjeni pričom (Peterlić 2000). Zbog toga, za igrani film možemo reći da je to „film priče“ jer u njegovom trajanju, odnosno gledanju istog možemo stvoriti cjelokupnu, smislenu priču. Isto tako, valja napomenuti da igrani film mora imati glumce, jer ukoliko ih nema, to nije igrani film. Igrani film može uključivati i načelo sjedinjavanja ritmom. Po Peterliću bi to značilo da se ritmom može utjecati na gledateljevo raspoloženje, odnosno ritmičkom strukturom u filmu možemo utjecati na gledateljevu pažnju i koncentraciju tijekom gledanja filma. „Ritmom se, tako, može ilustrirati stanje likova; npr., naglim ubrzanjem ritma lako je izraziti nervozu ili naglo stvaranja odluke, sporim ritmom smirenje ili rezignaciju“ (Peterlić, 2000: 237).

Kako bi se filmska priča uopće mogla stvoriti, ona treba sadržavati određene elemente strukture logičkog izlaganja. Kroz te elemente stvaraju se pojedinačne komponente priče koje kasnije možemo i

prepoznati: isticanje i odvajanje uzroka i posljedice, vremenska perspektiva, vremensko zgušnjavanje ili "širenje" događanja, stvaranje likova integralnom metodom. „Dakle, tvore se sve kvalitete priče koje su u suprotnosti s afinitetima filma prema neodređenom, nepredviđenom, nepodešenom, beskrajnom. Drugim riječima, priča kao načelo sjedinjavanja u svojoj podlozi uvijek ima načela logičkog izlaganja. Ako je tako, onda se ta podloga može i u većoj mjeri emancipirati od sheme strukture priče, pa priča dobiva čak i uvjetni karakter“ (Peterlić 2000: 236).

Kako Peterlić naglašava, kod filma je vrlo važan i okoliš, odnosno mjesto radnje u kojem se radnja zbiva. Prema tome, velika se važnost mora pridati i tome, kako bi se gledatelj u što kraće vrijeme uspio upoznati sa što više filmskih elemenata. „Nadalje, budući da je u igranom filmu gledatelja često potrebno upoznati s okolišem u kojem se radnja zbiva, dapače, usredotočiti ga, učiniti neka svojstva okoliša zapamtivim, oba ova načela služe ekonomičnosti takvog upoznavanja: u samo nekoliko kadrova pregledno i sugestivno se prikaže sve što može imati neku ulogu u razvoju priče“ (Peterlić 2000: 237).

2.2. ŽANROVI IGRANOG FILMA

Filmovi određenog žanra često stvaraju svoj jedinstveni svijet koji se temelji na prepoznatljivim karakteristikama. U tom svijetu možemo očekivati specifične kulise, zaplete i likove koji se prikazuju na način koji odgovara žanru i očekivanjima publike. „Filmski se žanrovi javljaju kao specifična mogućnost povezivanja srodnih (doleželovski ili pelešovski rečeno – mogućih) filmskih svjetova, što uključuje i tipične događaje, likove, odjeću i tako dalje, što dakako ne znači da su sve varijacije svjetova potencijalno pogodne za nastanak žanra“ (Gilić 2007: 73).

Kako bi se odredio žanr nekog filma, potrebno je prepoznati temu, a često i formu sadržaja. Također, ukoliko želimo prepoznati žanr nekog filma, važno je poznavanje svih žanrova te njihovih obilježja. Važno je navesti da će prepoznavanje biti lakše ukoliko već imamo iskustva s određivanjem žanrova, kao i prethodnim gledanjem filmova nekog određenog žanra. Unutar žanra mogu se pronaći i podžanrovi.

Za žanr se može reći da je to vrlo kompleksan pojam. Upravo zbog toga, mnogi autori odustaju od određivanja načela i kategorija, kao i od definiranja žanra određenog filma (Bordwell prema Gilić 2007).

Dječji film, jedan od žanrova igranog filma, uvijek je obilježen dječjim mentalnim značajkama i intelektualnim kompetencijama. Kod dječjeg filma, najčešće su glavni likovi djeca, međutim, glavni lik može biti i odrasla osoba. U takvim slučajevima, interesi i ideje, kao i reakcije budu svedene na djecu, odnosno, kao što je ranije rečeno, na dječje intelektualne kompetencije. Dječji film može sadržavati i elemente drugih žanrova, kao što su npr. detektivski film, znanstvena fantastika itd (Gilić 2007).

U vesternu se prepoznaje sukob snage zakona i snage bezakonja što je u suštini etički problem vezan uz temelje društvene zajednice i to u stvaranju moderne Amerike. Iako se vestern zbiva u prošlosti, on kao takav ne pripada povijesnom filmu, već je on zasebni žanr. „Vesterni s putovanjem karavana imaju zapravo istu temu - obitelji naseljenika putuju prema zapadu, noseći sa sobom svu svoju etiku i društvene zakone i suočavaju se sa silama koje će te zakone dovesti u pitanje“ (Gilić 2007: 87).

Povijesni film je žanr filma gdje možemo prepoznati povijesni spektakl, povijesnu dramu te povijesnu komediju. Povijesni spektakl se naziva povijesnim spektaklom kada su scenografija, kostimografija i društveni običaji zajedno isprepleteni i razrađeni (Gilić 2007).

Vjerski film razlikujemo od povijesnog filma. „Pasija (ili Isusova muka – The passion of Chris) Mela Gibsona iz 2004. godine, pripadaju skupini filmova iznimno duge tradicije, proizvodno, recepcijski i prikazivački odvojenih od glavnih tokova filmskog poslovanja, tako da se svakako može govoriti o zasebno vjerskom (kristografskom) filmskom žanru, u kojem je dominantno kršćansko shvaćanje svijeta, sa svim katoličkim, protestantskim i inim varijacijama“ (Gilić 2007: 89).

Akcijski film je film u kojem prevladava razrješavanje sukoba i sličnih dinamičnih događaja akcijskim, odnosno nasilnim djelovanjem. Akcijski filmovi su poznati po svojoj dinamici, uzbuđenju, spektakularnim scenskim borbama, eksplozijama i adrenalinskim trenucima. Oni često imaju brzu priču, junake koji se suočavaju s raznim izazovima i antagonistima te se često koriste velike akcijske scene.

Pustolovni film se razlikuje od akcijskog filma. Iako i akcijski i pustolovni imaju neke elemente iste, najveća je razlika u tome da kod pustolovnog filma pratimo avanture, odnosno pustolovine koje znaju biti bizarne, tj. fantastične, kriminalističke, ratne (Gilić 2007).

Dramski film prepoznaje se po tome što se fokus nalazi na emotivnim, psihološkim i karakternim elementima priče. Oni često istražuju dublje teme, ljudske odnose, društvene probleme i unutarnje sukobe likova. Dramski filmovi mogu biti intenzivni, introspektivni, emocionalni te često izazivaju dublje razmišljanje kod publike. Razlikuje se nekoliko podžanrova dramskog filma, kao npr. socijalna drama, melodrama, psihološka drama.

Glazbeni film kombinira glazbu, ples i dramu. Najpoznatiji podžanr je mjuzikl. U svijetu glazbene komedije, naglasak je na stvaranju romantičnog okvira uz humoristički ton. Ovaj žanr dočarava ljubavne odnose na poseban način, često se doimajući kao kombinacija melodrame i komedije zahvaljujući glazbenim i komičnim elementima. Likovi su emotivni, ali i zabavni, što privlači raznoliku publiku (Gilić 2007).

Gangsterski film fokusira se na nasilje unutar kriminalnih miljea, često se temelji na subkulturnim vrijednostima i preokupacijama kriminalaca, koje često stoje u suprotnosti s mainstream društvenim vrijednostima. Ovaj žanr pokušava stvoriti svijet koji odražava te subkulture. S druge strane, trileri,

poput onih koje je Alfred Hitchcock stvorio, grade priču oko osnovne ugroženosti protagonista. Ključno je stvaranje suosjećanja s glavnim junakom putem različitih tehničkih sredstava, uključujući vizualne prikaze i prikazivanje situacije iz perspektive glavnog junaka. Također, gledatelju se postupno otkrivaju informacije koje junak ne zna, što pomaže gledatelju bolje razumjeti opasnosti u kojima se junak nalazi (Gilić 2007).

Filmovi fantastike se najčešće dijele na horore, fantaziju, bajku i znanstvenu fantastiku. Žanr znanstvene fantastike temelji se na poštivanju osnovnih fizikalnih, društvenih, i u manjoj mjeri, psiholoških pravila stvarnog svijeta, ali istovremeno stvara inovativne situacije koje se događaju u budućnosti, na rubovima primjene tih zakona. Osnova znanstvene fantastike je racionalizam, a u svojoj prototipskoj varijanti često promovira prosvjetiteljske ideje više nego bilo koji drugi žanr. Upravo zbog toga nije iznenađujuće da se u znanstvenofantastičnim svjetovima često može pronaći elemente socijalnih ili političkih drama (Gilić 2007).

Erotski film se vrti oko erotske privlačnosti između ljudi i njihovih odnosa. U ovom žanru, nije nužno da priča bude izrazito originalna ili duboko razrađena kako bi bila uspješna ili poželjna (Gilić 2007).

Crnački film počeo se razvijati u SAD-u porastom samosvijesti crnačke zajednice. Za crnački film možemo reći da je to kriminalistički film sa samosvjесnim crnim junacima. Upravo s tim filmova se crnačka publika mogla lakše poistovjetiti nego ostale rase, zbog čega je i prozvan crnačkim filmom (Gilić 2007).

Art-film je žanr filmova čija su obilježja tjeskoba, usamljenost, seksualna otuđenost ili devijacije, te jedno od vrlo važnih obilježja, emocionalna hladnoća, odnosno nemogućnost uspostavljanja komunikacije između junaka. Art-film je uglavnom evoluirao iz svijeta drame, posebno psihološke drame. No, u art-filmu su određeni elementi modernističkog stila postali ključni i privlačni određenim skupinama publike (Gilić 2007).

3. FILMSKE VRSTE

Filmske vrste koje razlikujemo jesu cjelovečernji ili dugometražni film, kratkometražni ili kratko film, te potom filmski serijal i filmska serija.

Ovdje valja spomenuti i jednominutni film kao posebnu vrstu s kojom se najčešće susrećemo na filmskim festivalima. Izvan toga, jednominutni film se rijetko doživljava kao posebna filmska vrsta. Ono što se najčešće može vidjeti u jednominutnim filmovima je prikaz svijeta na groteskni način (Gilić 2007).

Što se tiče srednjometražnog filma kao filmske vrste, kako navodi Gilić, on nije toliko uspješno formiran „niti u produkcijskoj niti u recepcijsko-kritičkoj svijesti.“ Zbog nedovoljno specifične strukture filma i njegovih obilježja, svaki je srednjometražni film, strukturom, ili više dugometražni, ili više kratkometražni.

Osim po trajanju filma, razlika između dugometražnog i kratkometražnog filma može se shvatiti i na način da će se u dugometražnom filmu prikazati opširniji isječak iz života likova, kao i veći broj događaja s detaljnijim pričama te detaljnijom analizom učinjenoga, dok će se u kratkometražnom filmu sadržaj svesti na što sažetiji način, te će se prikazati manji broj likova i manje događaja će se zbiti. Osim što će u kratkometražnom filmu fabula biti jednostavnija, jednostavnije će biti i shvaćanje kao i, po završetku filma, analiza filmskog djela.

Što se tiče filmskog serijala i filmske serije, oni se javljaju u kratkometražnim ili dugometražnim nastavcima, tj. epizodama. Filmovi serijali i filmske serije podliježu sličnim kriterijima trajanja i strukture. Postoje preklapajuće vrste ovih formata, uključujući i filmove u nastavcima koji mogu biti dugometražni ili kratkometražni. Važno je napomenuti da nastavci mogu biti strukturno potpuno zaokruženi, što ih čini filmskim serijama, ili se mogu strukturno čvrsto povezivati jedan s drugim, što ih čini filmskim serijalima (Gilić 2007).

4. POVIJESNI RAZVOJ HRVATSKOG IGRANOG FILMA

Počeci hrvatske kinematografije sežu na sam kraj 19. stoljeća. U listopadu 1896. godine bila je održana prva filmska projekcija na području Hrvatske. Prvim hrvatskim igranim filmom smatra se „Brcko u Zagrebu“. Pretpostavlja se da je režiser filma bio Antun Mazovčić. Film je snimljen 1917. godine. Film je izgubljen, sačuvani su tek neki dijelovi (Gilić 2010).

Mnogi drugi filmovi iz tog perioda su također izgubljeni i malo se zna o njima kao i o njihovim redateljima i scenaristima. Valja spomenuti i poteškoće stvaranja samih filmova u tom vremenskom periodu. Tržište je bilo nerazvijeno, producenti koji su se i odlučili snimiti film u tom razdoblju činili su veliki izazov. Jedan od onih koji se u takvom izazovu okušao bio je Oktavijan Miletić. Miletić je u početku stvarao filmove po uzoru na one europske, već dobro znane filmove. Mnoštvo njegovih filmovima nagrađivano je u inozemstvu. Vrlo je poznat po stvaranju nijemih filmova (Gilić 2010).

Dr. Andrija Štampar je, 1927, osnovao Školu narodnog zdravlja, ustanovu u kojoj su nastali najstariji sačuvani igrani filmovi na području Hrvatske. Neki od tih filmova su „Birtija“ iz 1929. godine i „Grješnice“ iz 1930. godine. Režiser filmova je poznati Joža Ivakić. Ustaške su vlasti prepoznale moć filma i 1942. su odlučile organizirati poduzeće s nazivom „Državni slikopisni zavod Hrvatski slikopis“ s podnaslovom „Croatia film“ (Gilić 2010).

4.1. HRVATSKI IGRANI FILM 1950 – ih

Vrlo veliku važnost u hrvatskoj kinematografiji imaju 1950. – te godine. Na inicijativu Marijana Rotara, 1954. je prvi puta održan festival u Puli. Danas se za to razdoblje kaže da je to klasično razdoblje hrvatskoga filma. Jedan od značajnijih redatelja koji je obilježio te godine jest Branko Bauer, koji je jedan od najznačajnijih i najutjecajnijih redatelja hrvatske kinematografije. Svojim radom i svojim djelima ostavio je značajan trag u hrvatskom filmu. U svojim je djelima kritizirao nepravdu i korupciju, također, često se bavio društvenim temama, kao i političkim i socijalnim problemima. Zahvaljujući Branku Baueru počela se razvijati i hrvatska dječja kinematografija. Autor je dječjih filmova „Sinji galeb“ (1953.) i „Milion na otoku“ (1955.) (Gilić, 2010).

Osim Branka Bauera, valja spomenuti i Fedora Hanžekovića koji je, također, u svojim filmovima koristio klasični fabularni stil. Redatelj je poznatih filmova kao što su „Svoga tela gospodar“ (1957.) te „Bakonja fra-Brne“ (1951.).

Ovaj vremenski period u razvoju hrvatskog igranog filma karakterizira nastojanje za pronalaskom onog "pravog i jedinstvenog" puta ka stvaranju jugoslavenskih filmova. U tom procesu razvija se

klasični fabularni stil koji sadrži i elemente filmova iz prošlosti, kao i elemente filmova iz budućnosti. „S obzirom na to da je 1950-ih socijalistička Jugoslavija tražila nove puteve u umjetnosti, koji bi se razlikovali od socrealizma, službene umjetnosti sovjetskoga bloka, kao i od zapadne umjetnosti(američke, francuske, britanske...), ne čudi lagana zbunjenost i manjak središnje orijentacije u kulturnoj politici zemlje koja je načelno zahtijevala čvrstoću političkoga usmjerenja, kao i u drugim zemljama u kojima su komunisti revolucionarnim metodama došli na vlast“ (Gilić, 2010:49).

4.2. HRVATSKI IGRANI FILM 1960 – ih

Za 60-te godine 20. stoljeća vežu se autorski i žanrovski film. Od velikog značaja ovdje su redatelji Vatroslav Mimica i Krsto Papić, kao i Ante Babaja te Zvonimir Berković. Kao što je već rečeno, ranijih godina je Jugoslavija bila poprilično izgubljena u stvaranju novih filmova, odnosno u traženju vlastitog stila i žanra. Upravo 60-ih godina, krenula je prema putu modernizma i autorskog filma.

"Autorski film" prvenstveno se odnosi na filmski izričaj koji ističe individualnost i inovativnost prepoznatljivog autorskog stvaralačkog pristupa. Važno je napomenuti da autorski film ne mora nužno biti usmjeren prema modernizmu. Na primjer, u ranim fazama svoje karijere, Bauer se profilirao kao "autor" koji je usmjeren na žanrovski film, a zadržavao je klasični narativni stil. S druge strane, Babaja je kasnije bio dosljedan modernističkom pristupu.

Izraz "modernizam" u filmskom kontekstu često se koristi kako bi označio stilističke karakteristike filmskih djela. U ovom slučaju, Bauer se, fokusirajući se na modernistički pristup u određenom desetljeću, udaljivao od svoje originalne autorske poetike (Gilić 2010:72).

Međutim, klasično-fabularno stvaralaštvo nije se izgubilo, te su tih godina stvarani i modernistički, kao i autorski filmovi. Upravo zbog stvaranja novog filma, publici je, u početku, bilo poprilično teško shvatiti novu vrstu filma i njegovu fabulu, kao i kostime i scenografiju. Veliku popularnost stvara i Zagrebačka škola crtanog filma, uz koju Dušan Vukotić dobiva Oscara za film „Surogat“ (1962.).

Valja spomenuti i populistički film koji se javlja 1960-ih. Populistički film je vrsta filma koji se bavi aktualnim, vrlo zanimljivim i popularnim temama. Isto tako, takvi se filmovi mogu baviti socijalnim, političkim, kao i kulturnim pitanjima. Jedan takav je i „Bitka na Neretvi“, film iz 1969. Veljka Bulajića. Ovim je filmom režiser postigao veliki uspjeh i poštovanje publike kao i cijele države. Film je bio nominiran za Oscara.

Redatelj Fedor Škubonja, režira film „Izgubljena olovka“. Film je dobio nagradu za dječji film u Veneciji. Namijenjen je djeci, ali vremenom je postao zanimljiv i odraslom gledaštu.

Vatroslav Mimica je scenarist i redatelj koji je ostavio značajan trag u hrvatskoj kinematografiji. Nisu mu svi filmovi doživjeli uspjeh, ali se izvanredno snalazio u raznim žanrovima, kao i u modernističkom stilu. Mimica stvara svoje filmove prema mediteranskim motivima. „Nakon raznovrsnih, no ne pretjerano uspješnih početaka u igranome filmu 1950-ih, ovaj se velikan isprva afirmirao kao redatelj zapaženih animiranih filmova Zagrebačke škole Sama (1958.), Inspektor se vratio kući! (1959.) i Mala kronika (1962.) te ostaje jedini među tim klasicima modernizma koji je bio "samo" redatelj, a ne i crtač, animator, odnosno "kompletan autor"“ (Gilić 2010:78).

Nije bilo jednostavno tih godina napraviti dobar film. Film je trebala odobriti Jugoslavenska partija, pošto su oni htjeli da jugoslavenski filmovi budu reprezentativni, ali isto tako da drže umjetničku vrijednost (Gilić 2010).

Film „Breza“ iz 1967. redatelja Ante Babaje jedan je od poznatijih filmova toga razdoblja. Na scenariju filma, zajedno s Babajom, radio je i Božidar Viočić.

Za autorski film, osoba od velike važnosti je i Krsto Papić s filmom „Lisice“ iz 1969. „Nedvojbena klasik, naturalistički i mučan prikaz ljudske naravi te, ne manje bitno, politička provokacija tabu-temom Informbiroa, brutalnog obračuna s pristalicama Staljina i Sovjetskog Saveza“ (Gilić 2010: 91).

Jedan od najboljih i najpoznatijih filmova u hrvatskoj kinematografiji jest, svakako, „Tko pjeva zlo ne misli“, redatelja Kreše Golika. U glavnim ulogama nalaze se Mia Oremović i Relja Bašić. Ovaj je film spoj glume i pjevanja čija se radnja odvija 1930-ih godina u Zagrebu. Ana Šafranek je u braku s Franjom, međutim u zadnje se vrijeme osjeća usamljeno, sve dok ne upoznaje gospodina Fulira koji joj se udvara te joj naposljetku i izjavljuje ljubav. Anin suprug ima druge planove, on nastoji gospodina Fulira spojiti s Aninom starijom sestrom. Film je snimljen po uzoru na djelo „Dnevnik maloga Perice“ autora Vjekoslava Majera.

4.3. HRVATSKI IGRANI FILM 1970 – ih

Zbog kulturno – političkog pokreta "Hrvatsko proljeće" početak 1970-ih u hrvatskoj kinematografiji nije bio previše sjajan. Nastalo je mnogo problema, došlo je do smjene u partijskim vodstvima te su producenti postali oprezniji što se tiče stvaranja novih filmskih projekata. Razlog tomu je što je Partija svaki projekt trebala odobriti, a dolaskom "nove" Partije, producenti nisu znali što točno očekivati i kako Partija "diše" te su bili poprilično pažljivi. Upravo zbog toga, u prvim godinama 1970-ih dosta su se ponavljale "već provjerene" teme filmova iz 1960-ih, tek kasnije su producenti skupili dovoljno hrabrosti i polako krenuli u stvaranje novih, do sad neviđenih, filmskih projekata. Valja

napomenuti i 1970-e u kojima je vrlo popularan modernistički i autorski film, no ni žanrovski film nije zaboravljen.

„Dakle, lako se složiti s povjesničarima koji smatraju da su rane 1970-e predstavljale otrježnjenje za jugoslavenske filmaše - nakon stvaralačke faze domaćeg i međunarodnog afirmiranja autorstva, modernizma i "crnovalnog" pesimizma, uslijedilo je kaotično razdoblje u kojem su stvaralačke slobode vraćene otprilike na razdoblje s početka 1960-ih“ (Gilić 2010: 103).

Najviše dječjih filmova nastaje 1970-ih godina. Već 1970. Vladimir Tadej režira film „Družba Pere Kvržice“ po djelu Mate Lovraka. Zatim slijedi „Vuk samotnjak“ iz 1972. redatelja Obrada Gluščevića. „Vuk samotnjak“ dobiva nagradu publike na pulskom festivalu. Što se tiče redatelja Gluščevića, valja spomenuti da je režirao i televizijsku seriju „Jelenko“ koja zajedno s filmom „Vuk samotnjak“ dijeli jednu poveznicu, ljubav između djece i životinje (Gilić 2010: 113).

Još jedan film nastaje po uzoru na djelo Mate Lovraka, a to je „Vlak u snijegu“. Bilo je u planu da film bude mjuzikl napjevom „Kad se male ruke slože“ skladatelja Arsena Dedića.

4.4. HRVATSKI IGRANI FILM 1980 – ih

Hrvatski igrani film 1980-ih je godina obilježio Zoran Tadić, kao i Rajko Grlić koji je sitnim, ali značajnim koracima počeo rasti u hrvatskoj kinematografiji. Od glumaca, vrlo su poznati bili, i često su se mogli vidjeti u tadašnjim filmovima, Ivica Vidović, Mustafa Nadarević te Fabijan Šovagović. Upravo u filmu Zorana Tadića, „Ritam zločina“ glume upravo Vidović i Šovagović. Film „Ritam zločina“ nastao je po djelu Pavla Pavličića (Gilić 2010). „Samo jednom se ljubi“, redatelja Rajka Grlića je vrlo poznat i utjecajan film u hrvatskoj povijesti igranog filma prožet je političkim temama te je vrlo popularan i zbog istoimene pjesme Ive Robića. Na samom kraju filma se Ivo Robić i pojavljuje kao već ostvarena i poznata zvijezda hrvatskoj javnosti (Gilić 2010).

Od filmova namijenjenih djeci, 1984. izlazi film „Tajna starog tavana“ redatelja Vladimira Tadeja. Prvi dugometražni animirani film "Čudesna šuma" redatelja Milana Blažekovića izlazi 1986. godine. Film je napravljen prema knjizi „Kaktus bajke“ Sunčane Škrinjarić.

4.5. HRVATSKI IGRANI FILM 1990 – ih

Ratno razdoblje, osim što je uzdrmalo cijelu državu i obuhvatilo sve što se može obuhvatiti, podosta je potreslo i hrvatsku kinematografiju. Zbog rata filmski projekti su bili ukinuti, a jedne je godine čak bio otkazan i Festival u Puli. Reproduciranje starih filmova na televizijskom programu bio je smanjeno, a za neke filmove u potpunosti ukinut, pogotovo za one koji su imali srpske glumce itd. Može se reći da je rat imao velikog utjecanja na film i njegovo razvijanje i stvaranje, odnosno na njegovo

ne razvijanje i ne stvaranje. Nakon završetka rata, krenuli su novi projekti, novi filmovi, hrvatski film ponovno je oživio u najvećem svijetlu. U Zagrebu je osnovan festival Dani hrvatskog filma, kao i filmska nagrada Oktavijan, u čast Oktavijana Miletića, hrvatskog redatelja. Radilo se na dosta filmova na temu rata, međutim nisu svi zaživjeli.

U tom periodu radilo se na animiranom filmu, pa je tako snimljen „Čarobnjakov šešir“, nastavak filma „Čudesna šuma“. Isto tako, napravljen je i animirani film „Čudnovate zgrade šegrta Hlapića“ gdje je redatelj sve likove pretvorio u miševе (Gilić 2010).

4.6. HRVATSKI IGRANI FILM OD 2000 – ih DO DANAS

Velik broj poznatih hrvatskih filmova dolazi upravo iz ovog razdoblja. Hrvatska kinematografija napokon se oporavila od rata i od ostalih problema na koje je naišla, te je ovo period u kojem je nastao veliki broj nagrađivanih filmova. „Oprosti za kung fu“ (2004.), film Ognjena Sviličića, hrvatski klasik koji govori o patrijarhalnoj obitelji gdje otac teško prihvaća da mu je unuk druge rase. Osim toga, valja spomenuti nekoliko filmova kao npr. „Nebo sateliti“ Lukasa Nole, „Metastaze“ redatelja Branka Schmidta, „Blagajnica hoće ići na more“ Dalibora Matanića, „Živi i mrtvi“ Kristijana Milića koji su ostali veliki utjecaj na hrvatsku kinematografiju. Doduše, postoje i mnogi drugi filmovi koji su u svakom pogledu pridonijeli hrvatskom filmu, a ovi su tek jedni od njih.

Hrvatski dječji film je od 2000. godine pa do danas doživio pravi procvat. Već 2000. snimljen je film „Ne daj se Floki“ prema istoimenoj seriji, redatelja Zorana Tadića. Branko Ištvančić je 2006. režirao film „Duh u močvari“ prema istoimenoj knjizi autora Ante Gardaša. Daniel Kušan 2011. godine režira film „Koko i duhovi“ po uzoru na istoimenu knjigu autora Ivana Kušana. Film „Koko i duhovi“ godinu dana kasnije dobiva svoj nastavak, film „Zagonetni dječak“ redatelja Dražena Žarkovića. Najnoviji dječji igrani film u Hrvatskoj je „Dnevnik Pauline P.“ redatelja Nevena Hitreca koji je izašao u ožujku ove godine. Film je napravljen po uzoru na istoimenu knjigu autorice Sanje Polak.

5. ANALIZA HRVATSKIH DJEČJIH IGRANIH FILMOVA

Dječji igrani film u Hrvatskoj ima vrlo velik značaj u društvu pa i u samoj kulturi. Igrani se film desetljećima razvijao i upravo je na taj način došao do uspjeha. Od samih početaka zauzeo je značajno mjesto u društvu. Iako se može primijetiti velika razlika između onih filmova snimljenih prošlog stoljeća i onih koji su snimljeni u prethodna dva desetljeća, to ne umanjuje njihovu vrijednost. Dapače, mnogi su filmovi koji su snimljeni prošlog stoljeća i danas aktualni i koriste se u kurikulumu medijske kulture.

5.1. SINJI GALEB

Film „Sinji galeb“ redatelja Branka Bauera snimljen je 1953. godine u producerskoj kući „Jadran film“. Film je nastao po djelu „Družba Sinjeg galeba“ autora Tone Seliškara. Scenograf filma je Želimir Zagotta. Film traje 92 minute. U glavnim ulogama nalaze se Tihomir Polanec, Suad Rizvanbegović, Darko Slivnjak kao i Antun Nalis, Nela Eržišnik te Radovan Vučković.

Na moru započinje i završava ova priča. Dječak Ive ostao je sam jer mu je otac pobjegao zbog dugova. Djeca iz mjesta igraju se, zatim i posvađaju. Pronalaze barku i uđu unutra i odluče isploviti. Odluče barku nazvati „Sinji galeb“. Najmlađeg dječaka družina ne prihvaća i ne dopuštaju mu da isplovi s njima, međutim dječak ih odluči prevariti i prikrada se u barku. Navečer, družina isplovljava, no hvata ih oluja. Obitelji su zabrinute, te ih idućeg jutra odlaze tražiti. Družina ujutro dolazi do obale, no ne znaju gdje se točno nalaze. Dva dječaka odlaze u špilju gdje nalaze pune sanduke. Odluče ih spremiti na svoju barku. U toku prenošenja sanduka do barke, dolazi brod mornara koji je također došao uzeti sanduke. Mornari zovu djecu na svoj brod kako bi razgovarali s kapetanom. Djeca pristaju i kada su došli na njihov brod, mornari ih zatvaraju u podrum broda. Međutim, djeca ih uspiju prevariti i dok se mornari nalaze na manjoj barci, djeca bježe s njihovim brodom. Družina zatim kreće u nove avanture. Šalju pismo svojim obiteljima da se ne brinu, međutim mještani uzimaju to pismo i ne da ju ga obiteljima. Na brod se vraća jedan od mornara koji odluči s družinom otići u daljnje pustolovine. Jednog dana kod njihovog broda, na maloj barci, dolaze prevaranti koji mole za pomoć. Dječaci im odluče pomoći, međutim onda saznaju da su prevaranti. Na kraju, pucaju u mornara. Prevaranti koji su uzeli pismo koje su djeca poslala obiteljima odluče provaliti na brod i ukrasti sve, te naposljetku otimaju Tomicu, najmlađeg člana družine. Nakon nekog vremena, družini u pomoć dolaze ostali mornari koji zatim lociraju barku gdje se nalaze Tomica i prevaranti i odlaze do nje. Kada uđu u barku kreće borba koja završavam time što prevaranti budu uhićeni. Prevaranti napuštaju barku i ondje ostaje samo vesela družina koja dalje nastavi sa svojim pustolovinama.

5.2. IZGUBLJENA OLOVKA

Film „Izgubljena olovka“ redatelja Fedora Škubonje film je iz 1960. godine snimljen prema scenariju supruge Fedora Škubonje, Stanislave Borisavljević. U filmu sudjeluju djeca iz bosanskog sela Dimrija i tek tri profesionalna glumca. Film traje 47 minuta, te prema tome pripada srednjemetražnom igranom filmu. Film je snimljen u produkciji Zora filma. Za glazbu je zaslužan Miro Belamarić, dok je za montažu Boris Tešija. U ulozi učiteljice je Mira Nikolić, dok je u ulozi druge učiteljice koja se pojavljuje Marija Paro Aljinović. Domar iz filma je glumac Mate Ergović. U ulozi Dike je Boško Gašević.

Film je osvojio nagradu „Leone di San Marco per il miglior film a soggetto per ragazzi“ na Venecijanskom filmskom festivalu 1961. godine.

Film započinje prikazom pejzaža i govorom učiteljice Marije koja se upoznava s gledateljima ispred malih ekrana. Prvog dana škole, učiteljica se upoznaje s djecom gdje joj pozornost uzme dječak Diko. Sljedećih dana u školi, učiteljica primjećuje koliko se dječak trudi i sudjeluje u nastavi. Jednog dana, dječak Vule izgubio je olovku i počeo je plakati jer, kako kaže, ne može se vratiti kući bez svoje olovke. Cijeli razred bio je u potrazi za olovkom, međutim nisu je uspjeli pronaći. Učiteljica gubi strpljenje i govori kako zna kod koga je olovka i daje 5 minuta osobi koja je uzela olovku da je vrati. Jedna učenica pomaže učiteljici pretresti svaku torbu od svojih kolega iz razreda, te naposljetku učenica olovku pronalazi ispod klupe u kojoj sjedi Diko. Sljedećeg dana, djevojčica se oda i kaže čija je olovka. Učiteljica pita Diku je li olovka njegova. On odgovara pozitivno i kaže da mu je otac kupio jučer olovku. Međutim, ostala djeca se počnu rugati jer olovke već nema pola, na što Diko kaže da je otac olovku prepolovio u slučaju da je izgubi, da ima drugu polovicu. Druga učiteljica je također upućena u situaciju i govori učiteljici Mariji kako je Diko to učinio kako bi ga ona zapazila. Učiteljica Marija i dalje ne vjeruje u to i čvrsto stoji pri tome da je Diko ukrao Vuletu olovku. U posjet djecu dolazi i Djed mraz koji zna za situaciju s izgubljenom olovkom. On traži dječaka koji je ukrao olovku i izvlači ga pred svima gdje zatim kreće rasprava o izgubljenoj olovci. Olovka je naposljetku pronađena na mjestu gdje sjedi Vule. Prema tome, Diko je svo vrijeme bio krivo optužen.

5.3. DRUŽBA PERE KVRŽICE

„Družba Pere Kvržice“ film je iz 1970. snimljen po istoimenom romanu Mate Lovraka. Redatelj i scenarist je Vladimir Tadej. Za glazbu je odgovoran Živan Cvitković, dok je za montažu Radojka Tanhofer. Film traje 96 minuta.

U ulogama jesu: Mladen Vasary kao Pero Kvržica, Boris Vujović kao Milo dijete, Zoran Havrle kao Medo, Berislav Kokot kao Divljak, Nikica Haluzan kao Budala, Predrag Vuković kao Šilo, Dubravka Dolovcak kao Danica itd.

Pero je vođa cijele družine, hrabar je i snalažljiv. U trenucima je vrlo oprezan, ali isto tako zna što želi i ne boji se reći. Pero je bistar dječak koji, iako negdje u dubini svoje duše dobar, ponekad zna biti svadljiv i grub.

Dok je Pero, na primjer, fizički jak dječak, s druge strane postoji Milo dijete koji je fizički slabiji od svih. Krhak je i mio, zbog čega i nosi taj svoj nadimak. Pažljivo bira i razmišlja o nečemu s čime se susreće.

Osoba u potpunosti različita od Pera je Divljak. Prvi koji se sa Perom ne slaže, uvijek mu nešto ne odgovara. Ljubomoran je na druge, pogotovo na Pera koji je vođa i kojega svi vole.

Radnja se odvija na starom mlinu u selu, a radnja započinje jednog jutra kada se Pero budi i čuje razgovor svojih roditelja koji su pričali o starom i napuštenom mlinu. Pero odvodi životinje na ispašu i sine mu jedna ideja, stari mlin se može urediti i postati mjesto gdje će se svi moći igrati i boraviti tijekom ljeta. Pero odluči družini pokazati stari mlin i predložiti im svoju ideju, družina pristaje. Perin plan bio je od starog mlina napraviti ljetovalište. Družina je krenula u ozbiljne radove na starom mlinu. Družina je svakoga dana vrijedno radila kako bi ostvarili svoj cilj. Iako je družina bila poprilično složna, nastali su problemi kada su Divljak i Budala htjeli nadmudriti Pera i postati glavni u družini. To im nije pošlo za rukom, te su oni iz družine izbačeni. U družinu su stigla nova djeca, Đurđa i Miloš. Družina je bila vrlo uporna u svom naumu, te je naposljetku i uspjela. Uspjeli su srediti stari mlin te je Pero odučio učitelju reći o njegovoj zamisli, odnosno o uređenju starog mlina. Učitelj je bio vrlo iznenađen i sretan, ali ponajprije ponosan na djecu. Na kraju, priređena je zabava za cijelo selo na starom mlinu.

5.4. VUK SAMOTNJAK

Film iz 1972. „Vuk samotnjak“ redatelja Obrada Gluščevića vrlo je poznat film i dan danas. Na scenariju su radili Gluščević i Stjepan Perović, dok je za glazbu važan Bojan Adamič. Film je sniman u produkciji Jadran filma.

Ovaj film je dobio popriličan broj nagrada kako na domaćim festivalima, tako i na stranim. U Puli je osvojio Srebrnu arenu i Jelena 1972. godine. Iste te godine, osvaja nagradu za najbolji igrani film u Damasku te nagradu Chauette u Bruxellesu. Također, dobiva nagradu i španjolskih dječjeg centra Jovellanos, kao i prvu nagradu dječjeg žirija u Teheranu te nagradu kinematografskih pisaca u Gijonu.

Glavnog lika u filmu, dječaka Ranka utjelovljuje Slavko Štimac, oca Edo Peročević, Ređu Željko Mataija, Ćiru Ivan Štimac, Nikolicu Smiljan Čičić, a Josu Boro Ivanišević.

Radnja filma odvija se na selu u Lici. Poslijeratno je doba. U planini se nalaze vukovi koji mještanima napadaju životinje. Postoji i jedan pas, koji je napušten. On je njemački ovčar koji je za vrijeme rata napadao mještane sela, zbog čega ga se oni sada boje. Mještani zbog toga u šumi postavljaju zamku za psa kako bi ga ulovili i ubili jer, po njima, on je nevolja. Jednog dana, dječak Ranko zaluta u šumu i pronalazi psa zatočenog i ozlijeđenog. Istog trenutka Ranko mu pomaže te Ranko shvaća da je pas dobre ćudi te da mu neće nauditi. Ranko se zatim vraća kući i govori svome ocu o događaju. Otac se uplašio zbog Ranke te odlazi u šumu pronaći psa i ubiti ga. Ranko osjeti veliku povezanost s psom te mu, kriomice, svakoga dana odnosi hranu kako pas ne bi bio gladan. Vukovi iz čopora i dalje napadaju životinje mještana na što oni i dalje misle da radi pas. Jedne večeri, Ranko čuje buku u dvorištu te potrči van i vidi kako vuk dolazi u napast na životinju. U tom trenutku dolazi i pas, kojega Ranko zove Hund, koji potom spašava Ranka od vuka. Mještani su i dalje u strahu i žele se riješiti psa. Na kraju, pas Hund postaje član obitelji i najbolji Rankov prijatelj, kada sam dođe do ozlijeđenog Ranka.

Ovo se djelo naziva „Vuk samotnjak“ jer su mještani sela za psa mislili da je vuk koji živi sam, udaljen od ostalog čopora vukova iz šume.

5.5. VLAK U SNIJEGU

„Vlak u snijegu“ film redatelja Mate Relje iz 1976. jedan je od najpoznatijih dječjih filmova. I danas je aktualan, i dalje se emitira na televizijskim programima. Film je nastao prema istoimenoj knjizi autora Mate Lovraka. Film je osvojio nagradu publike „Jelen“ na Filmskom festivalu u Puli. Montažer filma je Blaženka Jenčik, a osoba za glazbu jest Arsen Dedić. U planu je bilo da ovaj film bude mjuzikl. Film traje 81 minutu.

Radnja se odvija u veljači kada zadrugari idu vlakom u Zagreb.

U glavnoj ulozi je Ljuban kojeg utjelovljuje Slavko Štimac. Glumac Ratko Buljan u ulozi je učitelja, a Edo Peročević u ulozi konduktera. Djevojčicu Dragu glumi Gordana Inkret Subotičanec, a Pera Željko Malčić.

Ljuban je vrlo pošten dječak, doista je dobar u duši, odgovoran je i pametan. Iskren je i voli pomagati. Brinuo se za sve svoje prijatelje kada je za to bilo potrebno. Draga je dobra i marljiva djevojčica. Zaljubljena je u Ljubana. Ponekad je preozbiljna, ali u dubini duše je neiskvarena djevojčica. Znatiželjna je kao i sva djeca. Pero je dječak koji voli biti u pravu, tvrdoglav je i ljubomoran na Ljubana jer ga svi vole. Škrt je, misli samo na sebe i svoj boljitak.

Radnja kreće igrom vjenčanja gdje je Draga mlada, a Pero mladoženja. U igru im upada i kvari ju Ljuban koji nije bio pozvan u nju te se zbog toga Draga ljuti. Inače složni prijatelji, Draga, Ljuban i Pero sada su posvađani. U školi imaju svog učitelja koji ih jednog dana upoznaje sa pojmom zadruga. Zadruga su skupine vrlo složenih ljudi koje su vrlo složne i imaju svog vođu. Za vođu je izabran Ljuban jer je najodgovorniji od svih. Zadruga se, zajedno sa svojim učiteljem, vlakom upućuje u Zagreb. U Zagrebu posjećuju muzeje, zoološki vrt i kino. Kada su trebali otići u kino, njihovom je učitelju pozlilo i odveden je u bolnicu, a djeca su se, uz pomoć radnika kina, uputila na vlak nazad prema selu. Kada su krenuli, krenulo je veliko nevrijeme, zbog čega je vlak onda zapeo u snijegu. Iz snijega se nije mogao izvući cijelu noć, te su djeca trebala ondje i prenoćiti. Ljuban je bio odgovoran za organizaciju u vlaku. Svu je hranu skupio, kako bi svi imali što jesti. Pero i pojedinci su se bunili, pa su bili stavljeni u drugi vagon kako se ne bi posvađali. Draga se nije osjećala dobro. Kada su svi zaspali, Pero se iskrao i pokušao ukrasti hrane, međutim Ljuban ga je ulovio i oni su se potukli. Djeca su zajedničkim snagama izvukli vlak iz snijega i onda su krenuli kući. Na kraju, Draga, Ljuban i Pero su se pomirili.

5.6. DUH U MOČVARI

Film „Duh u močvari“ redatelja Branka Ištvančića djelo je iz 2006. godine. Film je napravljen po istoimenom romanu autora Ante Gardaša. Na scenariju za film, također rade Edi Mužina i Silvio Mirošničenko. Distributer filma je Blitz film, a za glazbu je zaslužan Dalibor Grubačević. Montažer filma jest Goran Guberović. Film traje 90 minuta.

U glavnim ulogama jesu Marko Pavlov kao Miron, Ena Ikica kao Melita i Robert Váss kao Liptus. Ivo Gregurević je u ulozi Vučevića, a Dejan Aćimović u ulozi Levaya. U ulozi Aranke, djevojčice u koju se Miron zaljubljuje, je Buga Marija Šimić.

Miron i Melita su brat i sestra koji za Novu godinu dobivaju poziv od njihovog prijatelja Liptusa da mu se pridruže za zimske praznike. Miron i Melita prihvaćaju poziv i kreću prema Kopačevu, mjestu otkuda je Liptus. Roditelji od Liptusa rade u restoranu, pa su zato, čim su Miron i Melita stigli oni otišli ondje na večeru. U restoranu na večeri je bilo i Lovačko društvo koje je razglabalo o zimi, životinjama, uvjetima za njihov život, a i hrani koja nedostaje životinjama. Miron i Melita upoznali su i Liptusove prijatelje, brata i sestru Aranku i Halasz. U akciju hranjenja divljači uključila su se i sva djeca. Svatko od djece je dobio svoj zadatak što treba raditi. Djeca su bila upućena u priču da zimi postoje i lovokradice. Kada su djeca počela s izvršavanjem zadatak, počele su im se događati čudne stvari. Dječacima je nestao čamac kada su nosili hranu i nisu se imali čime vratiti natrag. Od tuda su krenule priče kako se možda radi o duhu. U cijeloj toj situaciji, najčudniji je bio lovac Levay kojega je navodno lovokradica pogodio. Kada su mu došli u pomoć imao je krvavu ruku i rekao je da je vidio nekoga, i da mu taj netko uistinu liči na duha. Na sljedećem odlasku do hranilišta, Liptus i Miron vidjeli su zamku koju je lovokradica pripremio te su čuli zvukove duha i brzo su počeli bježati. Miron je na kraju otkrio da je lovokradica Levay. Levay je krao hranu za životinje koju je onda preprodavao. Miron i Melita vratili su se kući i obećali Liptusu da će se ponovno vratiti.

5.7. KOKO I DUHOVI

Film „Koko i duhovi“ redatelja Danijela Kušana izlazi 2011. godine, snimljen po istoimenoj knjizi autora Ivana Kušana. Naime, film predstavlja adaptaciju istoimene Kušanove knjige. Na scenariju su zajedno radili otac i sin, Ivan i Danijel Kušan. Film traje 90 minuta. Producent filma jest Ankica Jurić Tilić.

U glavnim ulogama su Antonio Parač kao Koko, Nina Mileta kao Marica, Kristian Bonačić kao Zlatko Brnčić, a Filip Mayer je u ulozi Mikija. Ivan Maltarić utjelovljuje lika Božu. U ulozi Vinceka je Predrag Vušović.

Koko Milić je vrlo dobar i sposoban dečko. Vrlo je bistar i pametan, ali svejedno ne voli odlaziti u školu. Spasio je svoju sestru od otmičara. On je vrlo hrabar i neiskvaren dječak koji voli pomagati ljudima u nevolji. Zlatko je iznimno mudar dječak, oprezan je, pazi što će reći i napraviti. Visok je i mršav, lukav je. Marica Milić, sestra od Koka, učenica je četvrtog razreda. Sviđa joj se Miki. Marica je vrlo dobra djevojčica, pametna je i voli školu. Uvijek sluša svoga brata. Božo je nježan dječak, malo je zbunjen. Pametan je i inteligentan dječak. Nosi naočale. Film započinje prilogom iz vijesti gdje voditelj govori o krađi na benzinskoj pumpi na malom mjestu u kojem živi Koko. Koko i njegova obitelj sele se iz sela u grad u kuću u kojoj je prije njih živio stari čovjek zvan Vincek. On je umro. Prijatelj od Koka, Božo, daje mu goluba ukoliko mu treba pomoć da ga može poslati Boži natrag. Koko se nalazi sa svojim prijateljem Zlatkom i oni onda pričaju o starom Vinceku. Zlatko govori Koku kako misli da je čuo starog Vinceka. Sljedećeg dana, kod Milića dolazi vodoinstalater koji je svima malo sumnjiv. Na večeru kod Milića dolaze Miki i njegovi roditelji. U toku večere Milićima netko razbije prozor i šalje im prijeteću poruku da se moraju iseliti iz stana. Sljedećeg dana, Koko skoro pada sa krova, a Miki se preplaši i bježi, dok Zlatko za to vrijeme pomaže Koku spustiti se. Oni zatim odlaze u sklonište. Poslije, Koko odlazi kod tete Ruže koja mu pomaže oko zadaće, međutim Koko je došao kako bi ju ispita o starom Vinceku. Tete Ruža ga šalje kući. Kada Koko dođe kući, sluša razgovor svojih roditelja koji se boje što će se dogoditi. Zlatko i Koko pronalaze otvor u zemlji kojim se onda spuštaju i pronalaze podzemni tunel. Kada se odluče vratiti kući, Miki se nalazi u Kokovoj sobi gdje mu kopa po stvarima i uzima neki papir. Zlatko i Koko pronalaze polovicu papira gdje je nacrtan podzemni tunel, druga polovica papira je kod Mikija. Koko šalje goluba po Božu koji zatim onda dolazi. Dječaci pronalaze pismo koje je Vincek ostavio svojoj kćeri. Pismo je pisano tajnim jezikom. Na kraju svi pronalaze Vinceka u podzemnom tunelu te on objašnjava kako se odlučio proglasiti mrtvim kako mu lopovi ne bi uzeli bogatstvo. Tajni jezik znaju i Božo i njegova majka, što znači da je Vincek djed Boži. Lopovi sada odlaze u podzemni tunel kako bi vidjeli nalazi li se bogatstvo tamo, međutim sada ih lovi policija. Ispostavlja se da su lopovi bili vodoinstalater i Mikijev otac.

5.8. ŠEGRT HLAPIĆ

„Šegrt Hlapić“ film je iz 2013. godine redatelja Silvije Petranovića snimljena prema knjizi Ivane Brlić-Mažuranić „Čudnovate zgrade Šegrta Hlapića“. Distributer filma je Blitz film. Za glazbu je zadužena Anita Andreis, a montažer filma je Andrija Zafranović. Film traje 102 minute. Na scenariju je radio sam redatelj, Silvije Petranović.

U glavnim ulogama jesu Mile Biljanović kao Hlapić, Ena Lulić kao Gita te Goran Navojec kao Majstor Mrkonja. U filmu se također pojavljuje i Bojan Navojec u ulozi Grge, Hristina Popović u ulozi majstorice te Milan Pleština kao crni čovjek. Važne uloge u filmu imaju i Ivo Gregurević (gazda u selu), Špiro Guberina (stari mljekar), Jackson Matthew McConnell (Marko), Daria Lorenci (Markova majka).

Šegrt Hlapić radnik je kod Majstora Mrkonje. Mrkonja radi obuću. Jednoga dana dolazi ugledni gospodin sa svojim sinom kojemu želi kupiti nove čizme. Hlapić pokušava uzeti mjeru noge dječaka, no on ga zeza i odmiče mu nogu. Za nekoliko dana, gospodin i njegov sin dolaze po čizme. Dječak isprobava čizme, no one su mu male. Gospodin se ljuti te odlazi, a i Mrkonja se ljuti na Hlapića. Hlapić te večeri odluči otići i pronaći neki novi život. Prije nego što ode, piše pismo Majstoru Mrkonji i Majstorici. Kada je krenuo na put u svojim novim čizmicama, za koje je rekao da će ih vratiti, putem sretno mljekara. Hlapić tako, nakon što je cijeli dan hodao, odluči odmoriti. Upravo u to vrijeme dolazi pas Bundaš, koji je pobjegao od kuće i uspio pronaći Hlapića. Hlapić i Bundaš sada zajedno kreću u nove avanture. Na njihovom putu čuju plač jednog dječaka te se odluče zaustaviti i pitati ga je li sve u redu. Dječak govori da je izgubio dvije guske. Dječak Marko, Hlapić i Bundaš zajedno kreću u potragu za guskama koje naposljetku pronalaze. Slijedi večera kod Marka. Idućeg jutra, Hlapić kreće u nove avanture. Naime, počinje kiša i odluči se sakriti. Pronalazi mjesto za sakrivanje, no ondje se nalazi Crni čovjek. Hlapić odluči ostati i prenočiti pored čovjeka. Idućega jutra, Crni se čovjek budi prije Hlapića te mu uzima čizme i odlazi na svom motoru. Hlapić se budi i otkriva da mu je netko ukrao čizme, te mu to teško pada. Iako je jako tužan, nastavlja svoj put te na putu sreće djevojčicu Gitu koja radi u cirkusu. Ona sa sobom nosi i papagaja te govori kako je izgubile naušnice. Dok su tako zajedno hodali, vidjeli su ljude u polju kako rade te odluče otići do njih i pitati treba li im pomoć kako bi onda zauzvrat dobili hranu. Hlapić i Gita tako počnu raditi u polju i naposljetku večeraju sa ostalim radnicima. Navečer dolazi na red cirkuski spektakl te zabava. Odjednom krov jedne kuće počinje gorjeti. Nitko ne uspijeva ugasiti vatru, no onda se Hlapić penje na krov, međutim na kraju padne kroz krov gdje onda pronalazi svoje čizmice i Gitine naušnice. Ženi kojoj je izgorjela kuća sin odlazi s Crnim čovjekom. Hlapić i Gita zajedno odlaze i putem sretnu Crnog čovjeka i Grgu. Hlapić govori Grgi kako nedostaje njegovoj majci i kako ona želi da se on vrati. Hlapić i Gita nastavljaju sa svojim pustolovinama i dolaze na sajam. Hlapić se boji da će ovdje sresti Majstora Mrkonju. Na sajmu, Gita pomaže starom čovjeku prodavati košare. Hlapić i Gita zatim odlaze do vrtuljka gdje vlasnik traži pomoćnika, oni se javljaju i postaju njegovi

pomoćnici. Međutim, vlasnik vrtuljka im ne osigurava smještaj preko noći. Gita pokazuje Hlapiću svoj ožiljak u obliku križa kojeg ima na prstu. Hlapić i Gita zatim pronalaze Gitinog konja te saznaju da Gitin gospodar radi s Crnim čovjekom te da je Crni čovjek u šumi zavezao čovjeka. Hlapić i Gita u šumi sreću starca koji je prodavao košare koji im nudi prijevoz. Nakon što ih starac pusti, oni pronalaze Majstora Mrkonju. U šumu zatim dolazi Crni čovjek kojega Hlapić pokušava zaustaviti međutim on pada niz liticu i umire. Mrkonja ga prepoznaje, Crni čovjek ga je svezao u šumi za drvo. Hlapić, Gita i Mrkonja odlaze kući i ručaju. Majstor Mrkonja govori djeci kako su on i Majstorica imali kćerku Maricu, no ona se jednog dana izgubila u šumi i više ju nikad nisu mogli pronaći. Majstorica kaže da bi ju i danas mogli prepoznati zato jer na prstu ima ožiljak u obliku križa. Svi shvaćaju da je Gita Marica. Kada su Hlapić i Marica odrasli, Hlapić je postao postolar i oni su se vjenčali. Svojoj su djeci često pričali čudnovate zgone šegrta Hlapića, a u staklenom ormaru su uvijek stajale crvene čizmice.

5.9. ZAGONETNI DJEČAK

„Zagonetni dječak“ je film iz 2013. godine redatelja Dražena Žarkovića. Film je nastavak Kokovih avantura sa njegovim prijateljima. Na scenariju rade zajedno Daniel i Ivan Kušan i Hana Jušić. U ulozi Koka ponovno je Antonio Parač, njegovog prijatelja Tomu utjelovljuje Karlo Maloča, te lika Marijanu utjelovljuje Vanja Markovinović. Toma Budanko je Mirko, a Filip Ružić u ulozi je Marka, dok je Kristijan Bonacić ponovno Zlatko. Nina Mileta, također, ponovno kao Marica.

Na početku filma, policija lovi dva mangupa koji su oteli Koka i njegovog prijatelja, ili barem su ih pokušali oteti dok nije stigla policija i uhitila ih. U školi, profesor ispituje novog učenika koji ne zna odgovore na pitanja. Kasnije Tomo pronalazi čudno pismo kod klupe od Marka i nosi ga Koku. Dječak Marko živi u đačkom domu. Krenula je nova misija, Barbarossa. Koko i Tomo prate Marka kući, te kuju planove u svome skloništu. Koko odlučuje u njihov plan uključiti i Marijanu koja bi se mogla zbližiti s Markom i saznati štogod od njega. Marijana potom priča s Markom i govori mu kako su mu Koko i Tomo za petama i da ih se pazi. Ništa drugo, konkretno ne saznaje od njih. Koko uspije ući u đački dom te pronalazi sobu u kojoj e nalazi Marko. Koko istražuje Markovu sobu, dok za to vrijeme Tomo i Marijana istražuju i nastoje pronaći nešto interesantno u njegovoj školskoj klupi. Domar skoro otkriva Koka, međutim Koko uspješno bježi. Marijana razgovara s Markom, no ona više stoji na strani Marka te mu pomaže da se on riješi Koka i Tome. Koko odlazi na Markovu drugu adresu, na čijoj se kući ne nalazi nikakvo prezime Lukarić, već samo Koman. Ondje živi Markova teta, koja ne poznaje nikakvog Marka, već samo Mirka. Koko razgovara s njom i predstavlja joj se kao Emil te saznaje da su Markovi roditelji u Njemačkoj. Marijana usko surađuje s Markom, no pravi se kao da radi i sa Kokom i Tomom, no ustvari pomaže Marku. Društvo se nalazi na rijeci gdje traže neke dokaze. Zatim počinje nevrijeme i čamac se prevrne. Na kraju Koko, Tomo i Marijana saznaju da postoje dva dječaka, Mirko i Marko.

Ovaj je film kod publike pobudio različita mišljenja, dio je filmom i produkcijom oduševljen, dok ostatak tvrdi da film nije dovoljno napet i da mu neke stvari nedostaju kako bi u potpunosti mogao biti kvalitetan film za djecu, kao i za odrasle. „Jednostavno, nema neke napetosti, nema neke inventivnosti koja bi nadogradila već dobro poznate sižee. ... *Zagonetni dječak*, ipak, nije i film odrasle. Nema onu umjetničku vrijednost koja bi ga izdigla iznad ciljane publike. Zašto? Mislim da nema pravog razloga što se ograničio na površnost naracije. Niti pojednostavljivanja u karakterološkoj obradi likova nisu bila potrebna“ (Krivak 2013).

S druge strane pak ovaj film dobiva izvanredne pohvale za scenografiju upravo zbog korištenja različitih efekata koji se rijetko mogu pronaći u ostalim filmovima. „*Zagonetni dječak*“ rabi za hrvatske filmske prilike rijetko korištene računalne efekte, konkretno u scenama s golemim riječnim somom, no takvi su prizori ipak svedeni na minimum zbog manjka novaca. Ipak, akcije ne nedostaje - dječja

nogometna utakmica većim dijelom režirana u “slow-motionu“ od kojeg domaći redatelji bježe kao vrag od tamjana, podvodne scene u kostimu viteza, veslanja, plivanja i utapanja u Savi“ (PSD 2013).

Bilo kako bilo, „Zagonetni dječak“ je vrlo dobar film za djecu i mlade, snimljen po njihovim interesima i očekivanjima. Ovakav tip filma kod djece pobuđuje zaintrigiranost, potiče maštu pa čak i ostavlja slobodan prostor za vlastito zaključivanje i povezivanje radnje.

5.10. LJUBAV ILI SMRT

Film „Ljubav ili smrt“ iz 2014. godine treći je dio avantura o Koku i njegovoj družini. Film traje 95 minuta i snimljen je u produkciji „Kinorama“. Redatelj filma je Danijel Kušan. Za montažu je zadužen Slaven Zečević, dok je za scenografiju Ivan Veljača. U ulozi Koka je Antonio Parač, a u ulozi zagonetne djevojčice je Tara Thaller. Lik Zlatka utjelovljuje Kristian Bonačić, dok lik Mikija Filip Mayer. U ulozi Marijane je Vanja Markovinović, a Kokovu sestru Maricu glumi Nina Mileta.

Zvijezda filma je Koko Milić koji trenira nogomet. Pun je briga i nedoumica. Njegov najbolji prijatelj Zlatko govori mu da je nezreo i da jedino što vidi je nogomet, da nema pojma što je pravi život i što je prava ljubav. Koko je odličan u nogometu i zato mu se sve cure upucavaju. Koko upoznaje zagonetnu djevojčicu koja je posebnija od svih drugih djevojčica, međutim ona svaki put uspije nestati. Koko i njegov nogometni klub igraju u finalu. Na nogometni trening dolazi i Marica što Koka pomalo zbunjuje. Kada ju zove, Marica bježi. Žohar, koji je u vezi s Marijanom, prekida s njom jer mu se sviđa netko drugi, a to je Marica. Miki igra za ekipu „Crnog gusara“ i na njegove utakmice dolazi Marica. Upravo zbog toga što Kokova ekipa igra protiv „Crnog gusara“ Marica dolazi na njihove treninge kako bi vidjela taktiku kojom će igrati. Koka i dalje muči zagonetna djevojčica koju jednog dana odluči pratiti kući. Sa Zlatkom se u posljednje vrijeme sve više počinje družiti Marijana koja mu se počinje sviđati. Miki dolazi kod Marice i oni pričaju o nogometnoj utakmici i taktici. Koko ih prisluškuje te kasnije, kada Miki odlazi, napada Maricu. Koko opet odlazi do zgrade u kojoj živi zagonetna djevojčica i ispod vrata joj baca papir. Kada odluči otići, vidi da zagonetna djevojčica dolazi i Koko počne trčati i ulazi u jedan stan koji je imao otključana vrata. Kada je ušao shvaća da je u stanu od Melite kojoj se sviđa, a u Melitu je zaljubljen njegov prijatelj Miki.

Iako je dogovor između Marice i Mikija bio prevariti Koka, Marica ipak odustaje i ne želi sudjelovati, pa Miki onda uzima stvar u svoje ruke i odluči Koku podmetnuti nešto u jogurt. Stiglo je vrijeme utakmice protiv „Crnog gusara“ na koju dolazi i zagonetna djevojčica koja nakon nekog vremena odlazi i Koko odlazi za njom. Ona ponovno nestaje. Koko odlazi na kolodvor i za njim dolaze Zlatko i Marijana i Zlatko mu govori da on zna tko je zagonetna djevojčica. Zagonetna djevojčica je Ema, njegova prijateljica.

Još jedna avantura s Kokom i njegovom družinom nije nimalo razočarala publiku. Ovaj je film idealan spoj misterija i dječje zaljubljenosti što kod djece i mladih stvara dobitnu kombinaciju za film. Iako, gledano s druge strane, i ovaj film ima svoje nedostatke. U knjizi postoji veza između Koka i autora, Ivana Kušana koja cjelokupnom djelu dodaje neki novi aspekt, međutim taj dio u filmu nije vidljiv. „Scenografski je poprilično dobro napravljen, odnosno očita je mješavina modnog utjecaja s kraja osamdesetih, ali su uz to ubačene i neke suvremene kombinacije te se time dobio jedinstven vizualan utisak. Unutar filma ima nekih nadrealnih trenutaka za koje se tek naknadno shvati da se nisu

stvarno dogodili ili da odražavaju unutrašnji svijet likova te je to samo po sebi osvježavajuće i neuobičajeno za film koji cilja na mlađu publiku“ (Vukšić 2015).

5.11. ANKA

„Anka“ je film iz 2017. redatelja Dejana Aćimovića napisan prema scenariju Tatjane Aćimović. Montažer film je Vladimir Gojun, dok je za glazbu zaslužan Livio Morosin. Film traje 90 minuta.

U glavnim ulogama su Cvita Viljac kao Anka i poznati nogometaš Eric Cantona kao Brazilijanac. U ulozi Milke je Anđela Ramljak. U filmu glumi i legendarni Rade Šerbedžija u ulozi bilježnika. Lik Milana utjelovljuje Vuk Kostić, a Milostivu Linda Begonja.

Djevojčica Anka je siročić i živi u domu s ostalom djecom. Nju zatim posvaja Milostiva koja se prema njoj ne odnosi na lijep način. Govori joj da mora biti sa slugama i udara ju. Anka je vrlo žalosna i fale joj prijatelji iz doma. Iako nema obitelj, ondje je barem bila sretna. Anka napušta novu obitelj i kreće u pustolovine. Na putu sreće jedno stablo koje joj se obraća. Anka dolazi u krčmu gdje izbija svađa gdje ju zatim ljudi iz krčme primaju i puste ju da odspava noć kod njih. Anka se potom upoznaje sa vilenjacima koji joj govore kako bi joj bilo najbolje ostati gdje je. Anka se druži u šumi sa vilenjacima gdje se susreće sa raznim šumskim stvorenjima. Anki u početku najviše pomaže Brazilijanac koji se potajno sviđa pralji Milki i ona želi da se oni vjenčaju, međutim njemu se ta ideja ne sviđa. Brazilijanac govori Milki da Anka mora otići jer ovdje nije njeno mjesto. Anka se odlučuje vratiti u grad gdje onda saznaje da je Brazilijanac u zatvoru. Brazilijanac se vratio natrag u ciglanu na posao gdje je onda potom stigla i Anka koju su svi tjerovali da ode. Netko ju je odlučio povesti do grada, međutim odjednom ona je nestala. Spremalo se nevrijeme i Anka se razboljela, nije se osjećala dobro i Brazilijanac ju je odveo kod pralje Milke. Anka je buncala i Milka ju je utješila da može ostati kod nje koliko želi i da će ju možda neki sretni bračni par posvojiti. Brazilijanac je odlučio oženiti Milku te su onda oni posvojili Anku koja je onda postala Anka Brazilijanka.

Što se tiče filma „Anka“ postoji poprilično puno nedoumica, odnosno kritika na sam film. Kao što je poznato, film je napravljen po djelu „Anka Brazilijanka“ književnog autora Mate Lovraka što automatski postavlja poprilično visoku ljestvicu s očekivanjima. Ovo djelo ima puno potencijala za odličan film, međutim ovom scenografijom taj potencijal nije uspio izaći na vidjelo. Ipak s druge strane valja spomenuti glumce, Cvitu Viljac, Anđelu Ramljak i neizostavnu Lindu Begonju koje, sve zajedno, doprinose kvaliteti filma. „Unatoč dobroj izvornoj priči, čini se kako scenarij Tatjane Aćimović nije uspio dočarati ovu priču s obzirom na potencijal koji ona ima. Mnogo stvari oko Ankinog prijašnjeg ali i sadašnjeg života nepojašnjeno je, kao i životne situacije Brazilijanca i Milostive koje su ih učinile takvima kakvi jesu“ (Ursić 2017).

5.12. UZBUNA NA ZELENOM VRHU

„Uzbuna na zelenom vrhu“ film je iz 2017. godine redateljice Čejen Černić. Film je snimljen po uzoru na istoimeno djelo Ivana Kušana. Montažer filma je Slaven Zečević, za glazbu je zaslužan Dinko Appelt. Producenti filma jesu Ankica Jurić Tilić i Hrvoje Pervan. Film traje 101 minutu. U glavnim ulogama su: Marko Tocilj kao Koko, Sara Čolaković kao Marica, Jan Pentek kao Žohar, Alex Rakoš kao Tomo, Tin Gregorić kao Božo, Jakov Piljek kao Crni.

Radnja se odvija na Zelenom vrhu gdje se nalaze pet prijatelja, Koko, Žohar, Tomo, Božo i Crni. Prijatelji su nerazdvojni, uvijek su skupa i druže se te ih ponekad znaju mučiti neki problem. U Zelenom vrhu su se počele događati čudne stvari, sve više je krađe i kradljivaca. Lopovi su Milićevima otrovali psa, ali ne samo njim nego i drugim stanovnicima Zelenog vrha. Koko Milić, po pravom imenu Ratko, i njegovi prijatelji često su znali raspravljati o tome što i zašto su lopovi ukrali nešto ili otrovali neke životinje. Otrovan je bio i pas Cigo, pas Koka i Marice. Marica je jako plakala za psom. Družina se često družila na jezeru i sada je bilo sve više i više trovanja i krađa, međutim samo Tominu kuću nisu još pokrali. Dječaci su se dogovorili da moraju otkriti tko je lopov, dječaci su odlučili ukrasti fotoaparata kako bi fotografirali lopova. Dječacima se pridružila i djevojčica Emica koja je sve planove odala Tominom starijem bratu Ivu. Na kraju se ispostavlja da su lopovi Ivo i njegov otac, koji ustvari nije otac od Tome. S njim je lopov i Crni, kojemu je Ivo rekao da se druži s dječacima kako bi im odvratio pažnju od svega. Družina prijatelja na kraju je otkrila istinu i postala vrlo popularna.

Kao i svaki film, tako i ovaj, od publike dobiva pohvale, ali i kritike. Film je posljednji serijal Kokovih pustolovina, no zapravo je najstarije Kušanovo djelo s Kokom i njegovom družinom. Pohvale se uglavnom vrte oko glumaca, koji se, iako su vrlo mladi, jako dobro snalaze u svojim ulogama i glumi. S druge strane, kritike se znaju često pronaći i to često za središnji dio koji postaje prespor. „Dok spomenuti dijelovi i likovi neprestano mame osmijeh na lice, ponešto slabiju kariku filma čini središnja razrada događaja koja se zasniva na lovu na mjesne zlikovce. Taj je dio katkad razvučen, povremeno dosadan i predvidljiv u dramatičnim pogrešnim pretpostavkama i njihovim očekivanim razrješenjima“ (Ban 2017).

5.13. DNEVNIK PAULINE P.

Najnoviji dječji igrani film u hrvatskoj kinematografiji, „Dnevnik Pauline P.“, izašao je u ožujku ove godine. Redatelj filma je Neven Hitrec, a producent je Jure Bušić. Na scenariju radi Dora Delbianco, a kao koscenarist je Ivan Turković-Krnjak. Ovaj je film napravljen prema djelu „Dnevnik Pauline P.“ autorice Sanje Polak. Za glazbu je zaslužan Darko Hajsek, a za montažu Slaven Zečević. Film traje 95 minuta.

U glavnoj ulozi nalazi se Katja Matković. Njezinu majku glumi Judita Franković Brdar, a oca Igor Kovač. U ulozi učitelja je Borko Perić. Ulogu Ane utjelovljuje Aria Dunda, a ulogu Nikoline Ramona Ivanda.

Djevojčica Paulina razigrana je i vesela djevojčica koja najčešće dobije sve što poželi, jer uvjeri svoju obitelj da joj to nešto uistinu treba. Počela je nova školska godina puna dogodovština. Paulina je sve svoje dogodovštine svakoga dana zapisivala u svoj dnevnik. U školu je stigao i novi učitelj, koji je bio na prvu malo čudan, ali svidio se Paulini. Osim novog učitelja, u razred dolazi i nova učenica, djevojčica Ana na koju Paulina istoga trenutka postaje ljubomorna jer ima divnu svilenu kosu i najljepše bilježnice i školsku torbu. Paulina s posvađala i sa svojom prijateljicom Nikolinom. Isto tako, kada je bila sa svojim prijateljima, pronašla je malog psa kojega je odlučila uzeti kući i skrivati ga od roditelja. U listopadu je Paulina imala rođendan kojega je proslavila sa svojom obitelji. Od svih je uzvanika dobila isti poklon, knjigu „Eko, eko“. Paulinu svakoga dana prate nove avanture u kojima se nekad nalazi sama ili ponekad čak sa svojim prijateljima. Paulina je omiljena u društvu svi ju vole. Na izletu, na koji je treći razred otišao zajedno sa četvrtim razredom, Paulina je upoznala dječaka Ivana koji joj se odmah svidio., ali joj se istovremeno sviđao i Luka iz razreda. Paulina je ponekad i ljubomorna na svoje prijateljice, što nije baš lijepo od nje. Ponekad želi biti bolja od njih. Paulina i Ana se jednoga dana jako posvađaju zbog toga što je Luka odveo Anu na klizanje, dok je Paulina bila na klizanju s Ivanom. Ana ju je na klizanju slučajno prolila vrućom čokoladom te su se onda posvađale. Sljedećeg dana u školi su razgovarale i pomirile se. Paulina je djevojčica dobrog srca, na svijet gleda ružičastim naočalama i voli biti u pravu.

Ovaj film je dobio puno pohvala od kritičara zbog načina snimanja. Naime, kroz povijest stvaranja dječjih filmova, najčešće nailazimo na filmove sa sličnim temama i u suštini, istim problemima. Kod „Dnevnika Pauline P.“ ovo nije slučaj. Ovaj film prožet je energijom i dinamičnošću zbog čega u niti jednom trenutku ne postaje dosadan. „Režija Nevena Hitreca pažljivo koordinira dinamičnost i raznolikost Paulininog života. Film ne postaje zamoran unatoč brzim izmjenama zapleta i raspleta, između svađa i mirenja, između problema i rješenja. Jedna od rijetkih zamjerka filma se pronalazi u tome što se suviše komično pristupa težim temama kojima se je, iz edukativnih razloga, moglo pristupiti malo ozbiljnije“ (Juričić 2023).

6. ZNAČAJKE FILMOVA U RAZLIČITIM POVIJESNIM RAZDOBLJIMA

Postoje mnoge razlike između jugoslavenskog i onog suvremenog dječjeg filma. Kroz povijest mijenjale su se metode rada, interesi pa čak je i tehnologija uznapredovala. Valja reći, da se od početka razvijanja dječje kinematografije pa do danas mnogo toga promijenilo. Razlika postoji u samim likovima i načinu na koji su oni prikazani. U starijim dječjim filmovima uglavnom su glumili samo dječaci, pojavljivala bi se tek poneka djevojčica. S druge strane, danas su djevojčice glavni likovi i one koje nose radnju filma. Također, likovi iz suvremenih dječjih filmova puni su akcije i misterije. Žele raditi protiv zločina, puni su avantura i nastoje sami sebi biti autoritet. Uspoređujući dječje likove iz suvremenih filmova sa onim iz jugoslavenskih filmova može se uočiti i način života, odnosno odnos između djece i starijih. Godinama unazad, kao što je već rečeno, djevojčice se nisu pretjerano prikazivale u filmovima. Radnja se događala vani, gdje su boravili dječaci, odnosno muškarci. Djevojčice su bile u kući. Danas djevojčice, kao i dječaci, imaju tu slobodu i upravo zato su sad i one glavne junakinje u filmovima. Život od onda i danas se zaista promijenio. U jugoslavenskim filmovima su djeca imala puno više poštovanja prema starijima te su bila puno više ograničena što se tiče njihove slobode, dok danas možemo vidjeti kako djeca nastoje biti što individualnija u svom životu bez traženja ičije pomoći. S druge strane valja napomenuti i sam odnos starijih prema djeci. Roditelji su danas opušteniji prema djeci, što onda i rezultira da djece žele više slobode i samostalnosti. Godinama unazad, roditelji su bili stroži te se različito postupalo za neke stvari u to vrijeme i danas.

Iako se kroz godine rada i stvaranja igranih filmova primjećuju razlike u svakom aspektu stvaranja istih, ne bi bilo uredu birati koje je razdoblje bolje. Sve ima svoje mane i svoje vrline i svakome od nas se nešto može svidjeti, a nešto pak ne. I jedno i drugo razdoblje ima neprocjenjivu vrijednost i neprocjenjiv rad iza sebe zahvaljujući ljudima koji su dali sve od sebe kako bi obogatili hrvatsku kinematografiju.

7. ZAKLJUČAK

Igrani film ima puno benefita za dječji rast i razvoj. Gledanjem igranih filmova djeci se razvija kritički stav kao i kognitivno razmišljanje. Unaprjeđuje im se pamćenje kao i koncentracija. Igrani film djeci pruža razvoj mašte i kreativnosti. U igranom filmu djeca mogu doživjeti nestvarno, mogu vidjeti nešto što do sada nikada još nisu vidjeli. Dječje se govorne sposobnosti poboljšavaju gledanjem filma. Kako bi filmu potpunosti doprinio dječjem rastu i razvoju, on mora biti tematski adekvatan. Odabrani film mora biti razumljiv za dijete i njegovu dob, u protivnom dijete neće razumjeti što se događa i koncentracija će pasti.

Preko filmova, djeca izvlače mnoge poučne stvari, uče o ljudskim odnosima i izvlače poruke koje će im koristiti kroz život. Bilo kakav medijski sadržaj uvelike utječe na djetetov rast i njegovo razvijanje, prema tome, djetetu moramo pružiti najadekvatnije i najkvalitetnije medijske sadržaje koje možemo pronaći. Igrani film i bilo koja druga vrsta filma, pa čak i drugi medijski sadržaji, vrlo su važni u djetetovom rastu i razvoju. Sve čime se dijete susreće doprinosi njegovom rastu i razvoju, pa tako i film. Važno je djetetu predstaviti film kao jedan važan element s kojim će se vrlo često susretati u životu. Kroz dječji igrani film dijete se u potpunosti može izraziti. Takav je film učinjen upravo za njega, te dijete mora, odnosno može uživati u njemu. Može ga doživjeti na vlastiti način, upravo onako kako ono zna. Iako je dječji igrani film u Hrvatskoj podlegao velikim promjenama kroz povijest, ne smijemo izostaviti starije dječje filmove u rastu i razvoju današnje djece. Svaki od tih filmova poseban je za sebe, i kod djece će svaki od njih probuditi ono nešto posebno. Upravo zbog toga, važno je djeci ponuditi sve što hrvatska kinematografija nudi.

Dječji igrani film je dinamičan i raznolik, a njegova važnost i utjecaj u suvremenom svijetu ne mogu se precijeniti. Filmovi oblikuju kulturu, inspiriraju, potiču raspravu i doprinose našem razumijevanju svijeta i sebe samih.

8. LITERATURA

1. Gilić, N. (2007). *Filmske vrste i rodovi*. Zagreb: Biblioteka Sintagma.
2. Gilić, N. (2010). *Uvod u povijest hrvatskog igranog filma*. Zagreb: Leykam International.
3. Peterlić, A. (2000). *Osnove teorije filma (III. Izdanje)*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
4. Težak, S. (2002). *Metodika nastave filma*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Sinji galeb (1953). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0170583/> (Pristupljeno: 12.9.2023).
6. Sinji galeb. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=UcIA-iimgWg> (Pristupljeno: 12.9.2023).
7. Izgubljena olovka (1960). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0053960/> (Pristupljeno: 2.7.2023).
8. Izgubljena olovka. Preuzeto s: https://www.youtube.com/watch?v=yfxTuZYd_6E (Pristupljeno: 2.7.2023).
9. Družba Pere Kvržice (1970). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0065666/> (Pristupljeno: 2.7.2023).
10. Družba Pere Kvržice. Preuzeto s: <https://samodomace.org/stream/druzba-pere-kvrzice/45/> (Pristupljeno: 2.7.2023).
11. Vuk samotnjak (1972). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0069478/> (Pristupljeno: 2.7.2023).
12. Vuk samotnjak. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=Kb29e78YFdw> (Pristupljeno: 2.7.2023).
13. Vlak u snijegu (1976). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0076893/> (Pristupljeno: 3.7.2023).
14. Vlak u snijegu. Preuzeto s: https://www.youtube.com/watch?v=OGCNinKd_eI (Pristupljeno: 3.7.2023).
15. Duh u močvari (2006). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0776770/> (Pristupljeno: 5.7.2023).
16. Duh u močvari. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=4XXTXXQFY80> (Pristupljeno: 5.7.2023).
17. Koko i duhovi (2011). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt1897949/> (Pristupljeno: 5.7.2023).
18. Koko i duhovi. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=t1Kwt9kMzQw> (Pristupljeno: 5.7.2023).
19. Šegrt Hlapić (2013). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt2590900/> (Pristupljeno: 7.7.2023).
20. Šegrt Hlapić. Preuzeto s: <https://www.dailymotion.com/video/x6gvab3> , <https://www.dailymotion.com/video/x6gvab4> (Pristupljeno: 7.7.2023).
21. Zagonetni dječak (2013). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt2776882/> (Pristupljeno: 9.7.2023).
22. Zagonetni dječak. Preuzeto s: https://www.youtube.com/watch?v=uBGZk_CWYm4 (Pristupljeno: 9.7.2023).
23. Krivak, M. (2013). Nostalgично prisjećanje. *Filmovi.hr*. Preuzeto s: <https://www.filmovi.hr/index.php?p=article&id=1889> (Pristupljeno: 13.09.2023).
24. PSD. (2013). Zagonetni dječak, dečko koji obećava. *Slobodna Dalmacija online*. Preuzeto s: <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/zagonetni-djecak-decko-koji-obecava-195530> (Pristupljeno: 13.09.2023).
25. Ljubav ili smrt (2014). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt4176984/> (Pristupljeno: 9.7.2023).

26. Ljubav ili smrt. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=QQLe3F9c5Ik>,
<https://www.youtube.com/watch?v=TZPdkK6IMco>,
<https://www.youtube.com/watch?v=Qh3TDSnbe20>,
<https://www.youtube.com/watch?v=1g57JWBfCXU> (Pristupljeno: 9.7.2023).
27. Vukšić, M. (2015). Koko 3: Ljubav ili smrt – potpuni nedostatak Kušanovog glasa. *Ziher.hr*. Preuzeto s: <https://www.ziher.hr/koko-3-ljubav-ili-smrt-potpuni-nedostatak-kusanovog-glasa/> (Pristupljeno: 13.09.2023).
28. Anka (2017). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt6542454/> (Pristupljeno: 10.7.2023).
29. Anka. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=AMl9AAEJNFM> (Pristupljeno: 10.7.2023).
30. Ursić, L. (2017). Bajka na hrvatski način (D. Aćimović, „Anka“). *Ziher.hr*. Preuzeto s: <https://www.ziher.hr/recenzija-acimovic-anka/> (Pristupljeno: 13.09.2023).
31. Uzbuna na zelenom vrhu (2017). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt6484954/> (Pristupljeno: 11.7.2023).
32. Uzbuna na zelenom vrhu. Preuzeto s: <https://www.youtube.com/watch?v=HIUF1ESkO5M> (Pristupljeno: 11.7.2023).
33. Ban, M. (2017). Vizualna poslastica („Uzbuna na zelenom vrhu“, Č. Černić). *Ziher.hr*. Preuzeto s: <https://www.ziher.hr/vizualna-poslastica-uzbuna-zelenom-vrhu-c-cernic/> (Pristupljeno: 13.09.2023).
34. Dnevnik Pauline P. (2023). *IMDb*. Preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt27190968/> (Pristupljeno: 26.8.2023).
35. Dnevnik Pauline P. (2023). Netflix. (Pristupljeno: 26.8.2023).
36. Juričić, T. (2023). Dnevnik Pauline P – doza pozitivne energije sumornoj hrvatskoj stvarnosti. *Labinska komuna*. Preuzeto s: <https://labinskakomuna.eu/kultura/filmska-kritika-by-toni-juricic-dnevnik-pauline-p-doza-pozitivne-energije-sumornoj-hrvatskoj-stvarnosti/> (Pristupljeno: 13.09.2023).

SAŽETAK

U ovom radu predstavljen je igrani film i njegovi žanrovi. Igrani film ima mnoge prednosti za dječji rast i razvoj, uključujući razvoj kritičkog stava, kognitivnog razmišljanja, pamćenja, koncentracije, mašte, kreativnosti i govornih sposobnosti. Važno je da odabrani film odgovara djetetovoj dobi i da bude tematski prikladan kako bi dijete moglo razumjeti što se događa i zadržati koncentraciju. Kroz filmove, djeca mogu naučiti o ljudskim odnosima i izvlačiti pouke koje će im koristiti kroz život.

Ovaj rad sadrži prikaz razvoja igranog filma tokom povijesti, od njegovih početaka pa sve do danas. Igrani film u Hrvatskoj se kroz desetljeća razvijao i svakom godinom se pokazivao sve veći uspjeh. Svaki film i njegov redatelj, scenarist, između ostalog i glumci pa i kostimografija zaslužni su za svoj uspjeh i doprinos hrvatskoj kinematografiji te razvoju samog igranog filma tokom povijesti.

Osim o povijesti hrvatskog igranog filma, ovaj se završni rad bavi i pregledom odabranih dječjih igranih filmova. Odabrani filmovi protežu se od razdoblja 1950-ih godina prošlog stoljeća pa sve do danas. Na taj se način može vidjeti razlika u radu i stvaranju tijekom povijesti. I stari, kao i novi filmovi imaju svoje kvalitete, ali prije svega imaju i vrijednost. Stariji dječji filmovi imaju poseban značaj za djecu i trebali bi se ponuditi kao dio bogate kinematografske ponude. Dječji igrani film ima velik utjecaj u suvremenom svijetu, oblikujući kulturu, inspirirajući i potičući raspravu te doprinoseći razumijevanju svijeta i samih sebe.

Film je ključni dio suvremene kulture i društva, donoseći zabavu, obrazovanje, umjetnički izraz i potičući kritičko razmišljanje. Ovaj rad analizira povijesni razvoj hrvatskog dječjeg filma i njegov utjecaj na rast i razvoj djece.

SUMMARY

In this paper, a feature film and its genres are presented. Feature films offer numerous advantages for children's growth and development, including the development of critical thinking, cognitive skills, memory, concentration, imagination, creativity, and communication abilities. It is important that the selected film is age-appropriate and thematically suitable so that the child can understand what is happening and maintain focus. Through films, children can learn about human relationships and draw lessons that will benefit them throughout life.

This paper provides an overview of the development of feature films throughout history, from their beginnings to the present day. Over the decades, feature films in Croatia have evolved and demonstrated increasing success each year. Every film and its director, screenwriter, actors, and even costume design are responsible for their success and their contribution to Croatian cinematography and the development of feature films throughout history.

In addition to the history of Croatian feature films, this paper also examines selected children's feature films. The chosen films span from the 1950s to the present day. This allows us to observe the differences in filmmaking and creativity throughout history. Both old and new films have their qualities, but most importantly, they have value. Older children's films hold a special significance for children and should be offered as part of a rich cinematic offering. Children's feature films have a significant impact on the modern world, shaping culture, inspiring discussion, and contributing to an understanding of the world and themselves.

Film is a crucial part of contemporary culture and society, providing entertainment, education, artistic expression, and encouraging critical thinking. This paper analyzes the historical development of Croatian children's cinema and its impact on the growth and development of children.